

ΜΑΡΚΟΥΣ ΖΟΥΣΑΚ

*Η κρέφτρα
των βιβλίων*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ν Ε Α Ν Ι Κ Η Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE BOOK THIEF
Από τις Εκδόσεις Alfred A. Knopf, Νέα Υόρκη 2006
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η κλέφτρα των βιβλίων**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Markus Zusak
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Κώστια Κοντολέων
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ελένη Γεωργοστάθη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος Θ. – Ροδόπουλος Π. Ο.Ε.

© Markus Zusak, 2005
© Εικονογράφησης: Trudy White, 2006
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2008

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2008, 2.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-453-394-7

Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών χλωρίου και φιλικό προς το περιβάλλον.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομυχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΜΑΡΚΟΥΣ ΖΟΥΣΑΚ

Η κζέφτρα
των βιβζίων

Μετάφραση: Κώστια Κοντολέων

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥΣ ΖΟΥΣΑΚ

The Underdog, 1999
When Dogs Cry, 2001
Fighting Ruben Wolfe, 2001
I Am the Messenger, 2002
Getting the Girl, 2003

Για την Ελιζαμπεθ και τον Χέλμουτ Ζούσακ,
με αγάπη και θαυμασμό

ΟΙ ΤΖΟΓΑΔΟΡΟΙ

(Ένα ζάρι με εφτά πλευρές)

Φυσικά, είναι αγένεια αυτό που κάνω, ν' αποδυναμώνω το τέλος, όχι μόνον ολόκληρου του βιβλίου, αλλά και του συγκεκριμένου κομματιού. Σας έχω αποκαλύψει ήδη δυο γεγονότα, επειδή δε βρίσκω ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο να δημιουργώ μυστήρια στις ιστορίες. Για να είμαι ειλικρινής, με πιάνει βαριεστημάρα. Σαν να κάνω τη χειρότερη αγγαρεία. Ξέρω πως κι εσείς κάπως έτσι νιώθετε. Είναι οι μηχανορραφίες οι οποίες μας τσουλάνε προς τα εκεί που μ' εξοργίζουν, με μπερδεύουν, μου προκαλούν ενδιαφέρον και μ' αφήνουν εμβρόντητο.

Έχω τόσα πράγματα να σκεφτώ.

Και η ιστορία τραβάει πολύ ακόμα.

Σίγουρα υπάρχει ένα βιβλίο που έχει τον τίτλο *Ο άνθρωπος που σφύριξε*, για το οποίο πρέπει οπωσδήποτε να κουβεντιάσουμε, όπως και για τους ακριβείς λόγους που βρέθηκε κάποια στιγμή να επιπλέει στον ποταμό Άμπερ την εποχή που όδευε προς τα Χριστούγεννα του 1941. Θα έπρεπε να το διαπραγματευτούμε όμως πρώτα, δε νομίζετε;

Κανονίστηκε λοιπόν.

Αυτό θα κάνουμε.

Άρχισε το λόγο. Ρίξε μια ζαριά ενόσω κρύβεις έναν Εβραίο κι αυτή θα σου δείξει πώς ζεις. Κάπως έτσι μοιάζει.

ΤΟ ΚΟΥΡΕΜΑ: Μέσα Απρίλη 1941

Η ζωή στο νούμερο 33 της οδού Χίμελ είχε αρχίσει ήδη να παίρνει μια πιο φυσιολογική μορφή. Το μαρτυρούσαν οι εντάσεις που είχαν ξανακάνει την εμφάνισή τους:

Ο Χανς και η Ρόζα Χούμπερμαν διαφωνούσαν και πάλι στο καθιστικό, ωστόσο σε πολύ πιο ήρεμους τόνους απ' ό,τι συνήθως. Η Λίτζελ, με τον χαρακτηριστικό της τρόπο, παρέμενε απλώς θεατής.

Η διαφωνία είχε τις ρίζες της στην προηγούμενη νύχτα, στο υπόγειο, όπου ο Χανς και ο Μαξ κάθονταν ανάμεσα σε κουτιά μπογιάς, λέξεις και πανιά. Ο Μαξ ρώτησε κάποια στιγμή αν θα μπορούσε η Ρόζα να του κόψει τα μαλλιά. «Πέφτουν στα μάτια μου», είχε πει, κι ο Χανς του είχε απαντήσει «Θα δω τι μπορώ να κάνω».

Τώρα η Ρόζα ανακάτωνε τα συρτάρια. Και τα λόγια της συνωθούνταν προς τον μπαμπά μαζί με τις υπόλοιπες παλιατσαρίες. «Πού να βρίσκεται αυτό το αναθεματισμένο το ψαλίδι;»

«Δεν είναι σ' εκείνο το συρτάρι από κάτω;»

«Το έχω ήδη ψάξει».

«Ίσως να μην το πρόσεξες».

«Σου μοιάζω για τυφλή;» Σήκωσε το κεφάλι της και φώναξε δυνατά «Λίτζελ!»

«Έρχομαι αμέσως».

Ο Χανς μαζεύτηκε. «Που να πάρει, γυναίκα, το έβαλες σκοπό να με κουφάνεις, έτσι δεν είναι;»

«Ηουχία, Saukerl!». Η Ρόζα συνέχισε για λίγο ακόμα το ανακάτωμα και απευθύνθηκε στο κορίτσι. «Λίτζελ, πού είναι το ψαλίδι;» Αλλά ούτε και η Λίτζελ είχε ιδέα γι' αυτό που τη ρωτούσε. «Saumensch, πες μου, όταν σε λέω άχρηστο πλάσμα, έχω άδικο;»

«Άσε τη στην ηουχία της».

Ειπώθηκαν αρκετές ακόμα λέξεις εκατέρωθεν, από τη γυ-

ναίκα με τα εύκαμπτα μαλλιά προς τον άντρα με τ' ασημιά μάτια, και σταμάτησαν μόνον όταν η Ρόζα έκλεισε με δύναμη το συρτάρι. «Το πιθανότερο είναι να του τα πετσοκόψω».

«Να του τα πετσοκόψεις;» Ο μπαμπάς ήταν έτοιμος να ξεριζώσει τα δικά του μαλλιά ύστερα από αυτό, αλλά η φωνή του μετατράπηκε σ' έναν ψίθυρο που μόλις ακουγόταν. «Ποιος θα τον δει, που να πάρει;» Ετοιμάστηκε να μιλήσει ξανά, αλλά του απέσπασε την προσοχή η αθόρυβη εμφάνιση του Μαξ Φάντενμπουργκ, που στεκόταν ευγενικά, γεμάτος ντροπή, στο άνοιγμα της πόρτας. Κρατούσε το δικό του ψαλίδι, έκανε μερικά βήματα μπροστά και το έδωσε όχι στον Χανς ή στη Ρόζα αλλά στο δωδεκάχρονο κορίτσι. Εκείνη ήταν η πιο νηφάλια επιλογή εκεί μέσα. Τα χείλη του τρεμοπαίξανε λιγάκι πριν πει «Θα μπορούσες να το κάνεις εσύ;»

Η Λίζελ πήρε το ψαλίδι και το άνοιξε. Αλλού ήταν σκουριασμένο κι αλλού λαμποκοπούσε. Γύρισε προς το μέρος του μπαμπά, κι όταν εκείνος της έγνεψε να με το κεφάλι, ακολούθησε τον Μαξ κάτω στο υπόγειο. Ο Εβραίος κάθισε πάνω σ' ένα κουτί μπογιάς. Ένα μικρό κομμάτι λινάτσα ήταν τυλιγμένο γύρω από τους ώμους του. «Κάνε όσα λάθη θέλεις», της είπε.

Ο μπαμπάς άραξε στα σκαλοπάτια.

Η Λίζελ σήκωσε τις πρώτες τούφες των μαλλιών του Μαξ Φάντενμπουργκ.

Την ώρα που έκοβε τα πουπουλένια του μαλλιά, απορούσε με τον παράξενο ήχο που έβγαζε το ψαλίδι. Όχι τον γνωστό ήχο του ψαλιδίσματος, αλλά έναν μεταλλικό, που ακουγόταν μόνο την ώρα που έκοβε την κάθε τούφα ξεχωριστά.

Όταν τέλειωσε το κούρεμα, τα μαλλιά του Μαξ ήταν αλλού πετσοκομμένα κι αλλού στραβοκομμένα, και η Λίζελ ανέβηκε στο πάνω πάτωμα με τις κομμένες τούφες στα χέρια της και τις έριξε στο τζάκι. Άναψε ένα σπίρτο και κάθισε να τις βλέπει καθώς συρρικνώνονταν, σκορπίζοντας πορτοκαλιές και κόκκινες ανταύγειες.

Ξανά, ο Μαξ βρέθηκε στο άνοιγμα της πόρτας, κι αυτή τη φορά στάθηκε στο κεφαλόσκαλο της σκάλας που οδηγούσε στο υπόγειο. «Ευχαριστώ, Λίζελ». Η φωνή του ακούστηκε δυνατή και βραχνή, και υπήρχε μια αχνή υποψία χαμόγελου σ' αυτήν.

Μόλις είπε αυτό που ήθελε να πει, εξαφανίστηκε πάλι, πίσω στο υπόγειο.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: Αρχές του Μάη

«Υπάρχει ένας Εβραίος στο υπόγειό μου».

«Υπάρχει ένας Εβραίος στο υπόγειό μου».

Καθισμένη στο πάτωμα στη γεμάτη βιβλία βιβλιοθήκη του δημάρχου, η Λίζελ Μέμινγκερ άκουσε αυτές τις λέξεις. Η τσάντα με τα ρούχα για την μπουγάδα ήταν ακουμπισμένη δίπλα της και η απόκοσμη φιγούρα της γυναίκας του δημάρχου, μεθυσμένη, έμενε σκυφτή πάνω από το γραφείο. Μπροστά της, η Λίζελ διάβαζε το βιβλίο *Ο άνθρωπος που σφύριζε* και είχε φτάσει στις σελίδες είκοσι δυο και είκοσι τρία. Σήκωσε το κεφάλι της. Φαντάστηκε τον εαυτό της να πηγαίνει προς το μέρος της γυναίκας, να μαζεύει απαλά τις αναμαλλιασμένες τούφες των μαλλιών της στο πλάι και να της ψιθυρίζει στο αυτί: «Υπάρχει ένας Εβραίος στο υπόγειό μου».

Καθώς το βιβλίο τρεμόπαιξε στα γόνατά της, το μυστικό εγκαταστάθηκε στο στόμα της. Με όλη του την άνεση. Κάθισε ακόμα και σταυροπόδι.

«Θα πρέπει να γυρίσω σπίτι». Αυτή τη φορά μίλησε στ' αλήθεια. Τα χέρια της έτρεμαν. Παρά την παρουσία μιας υποψίας λιακάδας σε κάποια απόσταση, ένα απαλό αεράκι πέρασε μέσα από το ανοιχτό παράθυρο, σμίγοντας με τη βροχή, που την ίδια στιγμή έμπαινε στο δωμάτιο σαν πριονίδι.

Όταν η Λίζελ έβαλε το βιβλίο πίσω στη θέση του, η καρέκλα της γυναίκας σύρθηκε στο πάτωμα κι εκείνη σηκώθηκε και κατευθύνθηκε προς τη βιβλιοθήκη. Έτσι γινόταν πάντα στο τέλος. Οι απαλοί κύκλοι των θλιμμένων ρυτίδων φούσκωσαν για μια στιγμή καθώς άπλωσε το χέρι της και ξαναπήρε το βιβλίο.

Το πρόσφερε στο κορίτσι.

Η Λίζελ έκανε μια κίνηση για να το αποφύγει.

«Όχι», είπε, «σας ευχαριστώ. Έχω αρκετά βιβλία στο σπίτι. Ίσως κάποια άλλη φορά. Διαβάζω κάτι άλλο με τον μπαμπά μου. Ξέρετε, αυτό που έκλεψα από τη φωτιά εκείνη τη νύχτα».

Η γυναίκα του δημάρχου έγνεψε πως ναι, θυμόταν. Αν υπήρχε ένα πράγμα που ήταν σίγουρο για τη Λίζελ Μέμινγκερ, ήταν πως η τάση της για την κλεψιά δεν ήταν αναίτια. Έκλεβε βιβλία ωθούμενη μόνο από την ανάγκη της να έχει μια βάση. Στην τρέχουσα περίοδο, είχε αρκετές. Είχε διαβάσει το βιβλίο *Οι λασπωμένοι άνθρωποι* τέσσερις φορές ως τώρα κι απολάμβανε την εκ νέου γνωριμία της με την *Κίνηση αδιαφορίας*. Επίσης, κάθε βράδυ πριν πάει για ύπνο, άνοιγε το εγχειρίδιο με τις οδηγίες για το ασφαλές σκάψιμο ενός τάφου. Βαθιά θαμμένος μέσα του ήταν ο *Άνθρωπος που στεκόταν από πάνω μου*. Μουρμούρισε τις λέξεις κι άγγιξε τα πουλιά. Γύριζε τις θορυβώδεις σελίδες αργά.

«Αντίο, φράου Χέρμαν».

Βγήκε από τη βιβλιοθήκη, κατηφόρισε το διάδρομο με το ξύλινο πάτωμα και βγήκε από την τεράστια εξώπορτα. Όπως το συνήθιζε, στάθηκε για λίγο στα σκαλοπάτια, κοιτάζοντας το Μόλχινγκ που απλωνόταν κάτω από τα πόδια της. Η πόλη εκείνο το απόγευμα ήταν κλεισμένη στο κουκούλι μιας κίτρινης ομίχλης, που χάιδευε τις στέγες των σπιτιών σαν να ήταν αγαπημένα κατοικίδια και γέμιζε τους δρόμους λες και ήθελε να λουστεί στην απεραντοσύνη τους.

Όταν έφτασε στην οδό Μονάχου, η κλέφτρα των βιβλίων άρχισε να μπαινοβγαίνει κάτω από τις ομπρέλες που κρατούσαν άντρες και γυναίκες – ένα κορίτσι με βρόχινο παλτό ήτανε, που πήγαινε χωρίς ντροπή από τον ένα σκουπιδοτενεκέ στον άλλο. Σαν κουρδιστό παιχνίδι.

«Να τη!»

Κρουφογέλασε στα χαλκόχρωμα σύννεφα πανηγυρίζοντας, πριν απλώσει το χέρι της και πάρει την τσαλακωμένη εφημερίδα. Παρόλο που οι πρώτες και οι τελευταίες σελίδες ήταν αυλακωμένες με μαύρες σταγόνες τυπογραφικής μελάνης, τη δίπλωσε τακτικά στη μέση και την έχωσε κάτω από τη μασχάλη της. Έτσι γινόταν κάθε Πέμπτη τους τελευταίους μήνες.

Η Πέμπτη ήταν η μοναδική μέρα παράδοσης που είχε μείνει

πια για τη Λίζελ Μέμινγκερ, και συνήθως κατάφερε να γυρνάει με κάποιο κέρδος απ' όλη αυτή τη βόλτα. Δεν μπορούσε ποτέ να κατασιγάσει την αίσθηση νίκης που ένιωθε κάθε φορά που έβρισκε ένα αντίτυπο της *Μόλχιγκ Εξπρές* ή οποιαδήποτε άλλη έκδοση εφημερίδας. Η ανακάλυψη της εφημερίδας ήταν σημάδι γι' αυτήν πως η μέρα της θα πήγαινε καλά. Αν έβρισκε μια εφημερίδα που το σταυρόλεξό της δεν ήταν ήδη συμπληρωμένο, ήταν μεγάλη μέρα γι' αυτήν. Θα πήγαινε κατευθείαν στο σπίτι, θα έκλεινε την πόρτα πίσω της και θα κατέβαζε την εφημερίδα στον Μαξ Φάντενμπουργκ.

«Σταυρόλεξο;» θα τη ρώταγε εκείνος.

«Άλυτο».

«Περίφημα».

Ο Εβραίος θα χαμογελούσε, θα έπαιρνε την εφημερίδα και θ' άρχιζε να διαβάζει στο ημίφως του υπογείου. Συχνά, η Λίζελ θα τον παρακολουθούσε καθώς εκείνος θα εστίαζε την προσοχή του στην ανάγνωση της εφημερίδας, θα συμπλήρωνε το σταυρόλεξο στη συνέχεια και θ' άρχιζε ύστερα να την ξαναδιαβάζει από την αρχή ως το τέλος.

Καθώς ο καιρός γινόταν όλο και πιο ζεστός, ο Μαξ παρέμενε στο υπόγειο τις περισσότερες ώρες. Στη διάρκεια της ημέρας η πόρτα του υπογείου παρέμενε ανοιχτή για ν' αφήνει τις ακτίδες του ήλιου να φτάνουν ως αυτόν από το διάδρομο, που δεν ήταν ακριβώς λουσμένος στον ήλιο, αλλά κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες παίρνεις ό,τι σου δίνεται. Το καταθλιπτικό φως ήταν καλύτερο από το καθόλου φως, και ήταν αναγκαίο να είναι όλοι τους μετρημένοι. Η κηροζίνη δεν είχε φτάσει ακόμα σ' επικίνδυνα χαμηλό όριο, αλλά ήταν καλύτερο να κάνουν όσο το δυνατόν περισσότερη οικονομία στη χρήση της.

Η Λίζελ, ως συνήθως, καθόταν πάνω σε μερικά πανιά και διάβαζε όση ώρα χρειαζόταν ο Μαξ για να συμπληρώσει εκείνα τα σταυρόλεξα. Κάθονταν σε μικρή απόσταση ο ένας απ' τον άλλο, σπάνια μιλούσαν κι ο μόνος ήχος που ακουγόταν πραγματικά ήταν από τις σελίδες καθώς γυρνούσαν. Συχνά άφηνε τα βιβλία της στον Μαξ για να διαβάζει όση ώρα εκείνη έλειπε στο σχολείο. Ενώ τον Χανς Χούμπερμαν και τον Έρικ Φάντεν-

μποουργκ τους είχε ενώσει τελικά η μουσική, τον Μαξ και τη Λίτζελ τους κρατούσαν ενωμένους οι λέξεις.

«Γεια, Μαξ».

«Γεια, Λίτζελ».

Κάθονταν και διάβαζαν.

Μερικές φορές εκείνη τον κοίταζε. Κι αποφάσιζε πως αυτό που έβλεπε θα συνοψιζόταν καλύτερα στην προσωποποίηση μιας ήπιας αυτοσυγκέντρωσης. Δέρμα σε μπεζ αποχρώσεις. Μάτια υγρά. Ανάσα αγχωμένη, η ανάσα του φυγάδα. Απελπισμένη αλλά ωστόσο βουβή. Μόνο το ανεπαίσθητο ανεβοκατέβασμα του στήθους του αποτελούσε βέβαιο σημάδι πως υπήρχε ζωή ακόμα μέσα του.

Σταδιακά, η Λίτζελ έκλεινε τα μάτια της και ζήτηγε από τον Μαξ να την ξεετάξει σ' εκείνες τις λέξεις που συνέχεια διάβαζε λάθος, κι έβριζε αγανακτισμένη αν διαπίστωνε πως ακόμα της ξέφευγαν. Στεκόταν τότε όρθια κι έγγραφε τις λέξεις παντού στον τοίχο, σχεδόν πάνω από δώδεκα φορές. Μαζί, ο Μαξ Φάντενμποουργκ και η Λίτζελ Μέμινγκερ εισέπνεαν τη μυρωδιά της μιογιάς και του τοιμέντου.

«Γεια, Μαξ».

«Γεια, Λίτζελ».

Στο κρεβάτι, παρέμενε άγρυπνη και με τη φαντασία της τον σκεφτόταν εκεί κάτω, στο υπόγειο. Στα όνειρά της, τον έβλεπε να κοιμάται πάντα με όλα του τα ρούχα, ακόμα και με τα παπούτσια, από φόβο πως ίσως να έπρεπε να το σκάσει ξανά. Και ήταν σίγουρη πως κοιμόταν με ανοιχτό το ένα μάτι του.

Ο ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΟΣ: Μέσα Μάη

Η Λίτζελ άνοιξε την πόρτα ταυτόχρονα με το στόμα της.

Στην οδό Χίμελ, η ομάδα της είχε κατατροπώσει την ομάδα του Ρούντι 6-1, κι όρμησε στην κουζίνα θριαμβευτικά, περιγράφοντας στη μαμά και στον μπαμπά τα πάντα γύρω από το γκολ που είχε σκοράρει. Ύστερα όρμησε στο υπόγειο για να το περιγράψει με κάθε λεπτομέρεια και στον Μαξ, κι εκείνος άφησε στην άκρη την εφημερίδα ακούγοντας με προσοχή και γελώντας με το κορίτσι.

Όταν η ιστορία του γκολ ολοκληρώθηκε, ακολούθησε σιωπή γι' αρκετά λεπτά και ύστερα ο Μαξ σήκωσε αργά το κεφάλι του. «Μπορείς να κάνεις κάτι για μένα, Λίτζελ;»

Ακόμη αναστατωμένο από το γκολ του στην οδό Χίμελ, το κορίτσι πήδηξε από τα πανιά. Δεν του απάντησε, αλλά η κίνησή της έδειξε ξεκάθαρα την πρόθεσή της να τον εφοδιάσει με ό,τι ακριβώς ήθελε.

«Μου περιέγραψες τα πάντα γύρω από αυτό το γκολ», της είπε εκείνος, «αλλά δεν ξέρω τι είδους μέρα είναι εκεί πάνω. Δεν ξέρω αν το έβαλες με λιακάδα ή αν τα σύννεφα είχαν καλύψει ολόκληρο τον ουρανό». Το χέρι του χάιδεψε τα κοντοκουρεμένα μαλλιά του και τα υγρά μάτια του ικέτευαν για το απλούστερο των απλών πραγμάτων. «Θα μπορούσες ν' ανέβεις εκεί πάνω και να μου πεις τι καιρό κάνει έξω;»

Φυσικά και μπορούσε, και η Λίτζελ ανέβηκε βιαστικά τα σκαλοπάτια. Στάθηκε σε απόσταση λίγων μέτρων από τη λεκιασμένη από τα φτυσίματα πόρτα και, κάνοντας στροφή επιτόπου, παρατήρησε τον ουρανό.

Όταν επέστρεψε στο υπόγειο, του είπε: «Ο ουρανός είναι γαλάζιος σήμερα, Μαξ, και υπάρχει ένα μεγάλο μακρύ σύννεφο, που απλώνεται σαν σχοινί. Στο τέλος του, ο ήλιος μοιάζει με κίτρινη τρύπα...»

Ο Μαξ εκείνη τη στιγμή ήξερε πως μόνο ένα παιδί θα μπορούσε να του έχει κάνει μια περιγραφή σαν κι αυτήν. Πάνω στον τοίχο ζωγράφισε ένα μακρύ, σφιχτά πλεγμένο σχοινί μ' έναν ήλιο όμοιο με κίτρινη τρύπα στην άκρη του, που σ' έκανε να θέλεις να βουτηξεις μέσα της. Στο σύννεφο που έμοιαζε με σχοινί ζωγράφισε δυο φιγούρες –ένα αδύνατο κορίτσι κι έναν ξερακιανό Εβραίο– που σχοινοβατούσαν κρατώντας ισορροπία με τα χέρια τους προς την κίτρινη τρύπα του ήλιου. Κάτω από την εικόνα έγραψε την ακόλουθη πρόταση:

∞ ΟΙ ΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΙΧΟ ΛΕΞΕΙΣ ∞

ΤΟΥ ΜΑΞ ΦΑΝΤΕΝΜΠΟΥΡΓΚ

Ήταν Δευτέρα και σχοινοβατούσαν πάνω σ' ένα
τεντωμένο σχοινί προς τον ήλιο.

Ο ΠΥΓΜΑΧΟΣ: Τέλος του Μάη

Για τον Μαξ Φάντενμπουργκ, υπήρχε αρκετό κρύο τοιμέντο γύρω του και πολύς χρόνος να περάσει μ' αυτό.

Τα λεπτά ήταν αδυσώπητα.

Οι ώρες βασανιστικές.

Όλες τις ώρες της αγρύπνιας του στεκόταν από πάνω του το χέρι του χρόνου και δε δίσταζε να τον αποσπά από αυτό που έκανε. Χαμογελούσε κι έσφιγγε και τον άφηνε να ζήσει. Πόσο μεγάλη μοχθηρία χρειάζεται για ν' αφήσει κανείς κάτι να ζήσει.

Τουλάχιστον μια φορά την ημέρα, ο Χανς Χούμπερμαν κατέβαινε τα σκαλιά του υπογείου και του έπιανε κουβέντα. Η Ρόζα περιστασιακά τού έφερνε ένα περισσευούμενο ξεροκόμματο. Ωστόσο, όταν η Λίζελ κατέβαινε εκεί κάτω, ο Μαξ ένιωθε το ενδιαφέρον του για τη ζωή να μεγαλώνει. Αρχικά προσπάθησε ν' αντισταθεί, αλλά αυτό γινόταν όλο και πιο δύσκολο κάθε μέρα που παρουσιαζόταν το κορίτσι, κάθε φορά με μια καινούργια περιγραφή του καιρού, είτε αυτή αναφερόταν σ' έναν καταγάλανο ουρανό ή σε σύννεφα που έμοιαζαν χάρτινα ή σ' έναν ήλιο που είχε ξεπροβάλει σαν θεός αποχαυνωμένος, ύστερα από ένα λουκούλλειο γεύμα.

Όταν έμενε μόνος του, το πιο έντονο συναίσθημα που ένιωθε ήταν εκείνο της εξαφάνισης. Όλα του τα ρούχα ήταν γκριζα-ανεξάρτητα από το αν είχαν ξεκινήσει από το ένα ή από το άλλο σημείο-, από τα εσώρουχά του ως το πλεχτό του πουλόβερ κι από εκεί στο σακάκι του, που τώρα έπεφτε από πάνω του σαν νερό. Συχνά ήλεγχε αν το δέρμα του ξεφλούδιζε, γιατί ένιωθε πως είχε αρχίσει να διαλύεται.

Αυτό από το οποίο είχε ανάγκη ήταν μια σειρά από οργανωμένες καινούργιες ενασχολήσεις. Επέλεξε πρώτη την άσκηση. Άρχισε με κάμψεις: ακουμπούσε το στομάχι του στο κρύο τοιμέντο του υπογείου και στη συνέχεια ανασήκωνε το κορμί του προς τα πάνω. Ένιωθε τα χέρια του έτοιμα να σπάσουν στους αγκώνες και την καρδιά του έτοιμη να πέσει αδύναμη στο πάτωμα. Ως έφηβος στη Στουτγκάρδη, μπορούσε να φτάσει ακόμα και τις πενήντα κάμψεις τη φορά. Τώρα, στα είκοσι τέσσερα, σχε-

δόν δεκαπέντε κιλά πιο αδύνατος από το συνηθισμένο βάρος του, μόλις που κατάφερε να φτάσει τις δέκα. Ύστερα από μια εβδομάδα, κατάφερε να ολοκληρώσει τρεις επαναλήψεις από δεκαπέντε κάμψεις και είκοσι δύο εκτάσεις. Όταν τέλειωνε, ακουμπούσε στον τοίχο του υπογείου καθισμένος ανάμεσα στους φίλους του, τα κουτιά της μπογιάς, νιώθοντας την καρδιά του έτοιμη να σπάσει, τόσο δυνατά χτυπούσε. Κι όσο για τους μυς του, τους ένιωθε τώρα μαλακούς σαν αφράτο κέικ.

Αναρωτιόταν συχνά αν το να εξουθενώνει έτσι τον εαυτό του άξιζε τον κόπο. Μερικές φορές, ωστόσο, όταν οι χτύποι της καρδιάς του αδρανοποιούνταν και το κορμί γινόταν λειτουργικό ξανά, έσβηνε τη λάμπα κι έμενε στο σκοτάδι κάτω στο υπόγειο.

Ήταν είκοσι τεσσάρων, αλλά μπορούσε ακόμα να φαντασιώνεται.

«Στην μπλε γωνία», έκανε ήρεμα την περιγραφή, «έχουμε τον παγκόσμιο πρωταθλητή, το άριο αριστούργημα – τον Φίρερ». Πήρε βαθιά ανάσα και στράφηκε στην άλλη πλευρά. «Και στην κόκκινη γωνία έχουμε τον Εβραίο αντίπαλό του, τον ποντικομούρη Μαξ Φάντενμπουργκ».

Γύρω του, όλα αποκτούσαν υλική υπόσταση.

Λευκό φως χαμήλωνε σ' ένα ριγκ πυγμαχίας κι ένα πλήθος θεατών στεκόταν ένα γύρο και σιγομουρμούριζε – ο μαγικός ήχος ανθρώπων που μιλούν ξαφνικά όλοι μαζί. Πώς μπορούσαν να έχουν τόσο πολλά να πουν ταυτόχρονα; Το ριγκ ήταν εξαιρετικό από κάθε άποψη. Εξαιρετικός μουσαμάς, όμορφα σχοινιά. Ακόμα και τα ξέφτια που ξέφευγαν από τα χοντροπλεγμένα σχοινιά ήταν άψογα, έτσι όπως γυαλοκοπούσαν κάτω από το αυστηρό λευκό φως. Το δωμάτιο ήταν γεμάτο καπνούς από τα τσιγάρα και αναθυμιάσεις από τις μπίρες.

Ο Αδόλφος Χίτλερ στεκόταν διαγωνίως απέναντί τους, στη γωνία, με τους υποστηρικτές του. Τα πόδια του εξείχαν από την κόκκινη και λευκή ρόμπα που είχε μια μαύρη σβάστικα στην πλάτη της. Το μουστάκι του έμοιαζε κεντημένο στο πρόσωπό του. Ο προπονητής του, ο Γκέμπελς, του ψιθύριζε συνέχεια. Εκείνος χοροπηδούσε πότε στο ένα και πότε στο άλλο πόδι χαμογελώντας. Το χαμόγελό του έγινε δυνατό γέλιο όταν ο εκφωνητής

άρχιζε ν' αναφέρει τη μια μετά την άλλη τις επιτυχίες που είχε ήδη στο ενεργητικό του, ενώ το γεμάτο λατρεία πλήθος χειροκροτούσε με μεγάλο ενθουσιασμό. «Είναι ανίκητος!» διακήρυξε ο παρουσιαστής. «Απέναντι στους Εβραίους και απέναντι σε οποιαδήποτε απειλή για το γερμανικό ιδεώδες! Χερ Φίρερ», κατέληξε ο παρουσιαστής, «σας χαιρετίζουμε!» Στο πλήθος: χαμός.

Στη συνέχεια, όταν όλοι βολεύτηκαν στις θέσεις τους, ήρθε ο διεκδικητής.

Ο παρουσιαστής του αγώνα πήγε γρήγορα προς το μέρος του Μαξ, που στεκόταν μόνος του στη γωνιά του διεκδικητή. Χωρίς ρόμπα, χωρίς υποστηρικτές. Ήταν απλά ένας μοναχικός νεαρός Εβραίός που η ανάσα του βρομούσε, με γυμνό στήθος κι εξαντλημένα χέρια και πόδια. Φυσικά, το δικό του σορτς ήταν γκριζό. Χοροπηδούσε κι αυτός πότε στο ένα και πότε στο άλλο πόδι, αλλά με πολύ αργό ρυθμό, για να μην ξοδεύει ενέργεια. Είχε χύσει αρκετό ιδρώτα στο γυμναστήριο για να πετύχει το κατάλληλο βάρος.

«Ο διεκδικητής!» φώναξε ο παρουσιαστής του αγώνα. «Να βγει από το ρινγκ», και σταμάτησε λίγο για να προξενήσει μεγαλύτερη εντύπωση, «εβραϊκό αίμα». Το πλήθος ούρλιαζε, όμοιο με βρικόλακες. «Ζυγίστε τους...»

Τα υπόλοιπα δεν ακούστηκαν. Καλύφθηκαν από τις βρисиές που εκτόξευαν οι θεατές στις κερκίδες, ενώ ο Μαξ παρακολουθούσε τον αντίπαλό του να βγάζει τη ρόμπα και να έρχεται στη μέση για ν' ακούσει τους όρους και ν' ανταλλάξουν χειραψία.

«Guten tag, herr Hitler». Ο Μαξ κούνησε το κεφάλι του, αλλά ο Φίρερ του έδειξε μόνο τα κιτρινωμένα δόντια του, που στη συνέχεια κάλυψε ξανά με τα χείλη του.

«Κύριοι», φώναξε ένας κοντόχοντρος διαιτητής με μαύρο παντελόνι, μπλε πουκάμισο και παπιγιόν. «Βασικά, αυτό που ήρθαμε να δούμε είναι ένας καλός αγώνας πυγμαχίας». Απευθύνθηκε μόνο στον Φίρερ τώρα. «Εκτός και αν, φυσικά, χερ Χίτλερ, αρχίσετε να χάνετε. Αν συμβεί αυτό, θα είμαι αρκετά πρόθυμος να κάνω τα στραβά μάτια σε οποιοδήποτε τακτικές χρησιμοποιήσετε για να συνθλίψετε αυτό το εβραϊκό μίσημα, αυτή τη λέρα στο μουσαμά του ρινγκ». Κούνησε το κεφάλι του με μεγάλη ευγένεια. «Έγινα κατανοητός;»

Ο Φίρερ μίλησε τότε για πρώτη φορά. «Απόλυτα».

Στον Μαξ ο διαιτητής απηύθυνε μια προειδοποίηση. «Όσο για σένα, εβραϊκό φιλαράκι, θα πρόσεχα πού πατάω και πού βρίσκομαι αν ήμουν στη θέση σου. Πραγματικά θα πρόσεχα πολύ», και ύστερα οι δυο αντίπαλοι στάλθηκαν πίσω στις αντίστοιχες γωνιές τους.

Ακολούθησε ησυχία προς στιγμήν.

Ύστερα ακούστηκε το κουδούνι.

Πρώτος βγήκε ο Φίρερ, με τ' άχαρα κοκαλιάρικα πόδια του, πήγε τρέχοντας προς τον Μαξ και τον χτύπησε αποφασιστικά στο πρόσωπο. Η αίθουσα δονείτο από ενθουσιασμό, το κουδούνι ακόμα ηχούσε στ' αυτιά τους και τα γεμάτα ικανοποίηση χαμόγελά τους έμοιαζαν να σκαρφαλώνουν στα σχοινιά του ριγκ. Η ανάσα του Χίτλερ άχνιζε καθώς έβγαινε από το στόμα του την ώρα που τα χέρια του γρονθοκοπούσαν το πρόσωπο του Μαξ, στα χείλη, στη μύτη, στο πιγούνι – ο Μαξ δεν είχε αποτολμήσει ακόμα να βγει από τη γωνιά του. Για να μειώσει την ένταση των βίαιων χτυπημάτων, κρατούσε ψηλά τα χέρια του, αλλά ο Φίρερ έβαλε τώρα στόχο τα πλευρά του, τα νεφρά του, τους πνεύμονές του. Αχ, εκείνα τα μάτια, τα μάτια του Φίρερ. Καστανά –όμοια με εβραϊκά μάτια– έδειχναν τόσο αποφασισμένα, που ακόμα κι ο Μαξ έμεινε καθηλωμένος από το φόβο του μόλις τα είδε ανάμεσα από τα γάντια του μποξ. Ήταν μόνο ένας γύρος, μα κράτησε ώρες, και στο μεγαλύτερο μέρος του τίποτα δεν άλλαξε.

Ο Φίρερ έδινε γροθιές στον Εβραίο σαν να μην ήταν τίποτε περισσότερο από ένα σάκο πυγμαχίας.

Εβραϊκό αίμα είχε πιτσιλίσει τα πάντα.

Όμοια με πορφυρά σύννεφα βροχής στον λευκό ουρανό του μουσαμά στα πόδια τους.

Σταδιακά, τα γόνατα του Μαξ άρχισαν να λυγίζουν, τα ζυγωματικά του τον πονούσαν ανυπόφορα, το πρόσωπο του Φίρερ είχε πάρει μια έκφραση απόλαυσης ανάμεικτης με κακία, μέχρι που, μειωμένος, χτυπημένος κι εξουθενωμένος, ο Εβραίος σωριάστηκε στο πάτωμα.

Πρώτα μουγκρητό.

Ύστερα σιωπή.

Ο διαιτητής μέτραγε το χρόνο. Είχε ένα χρυσό δόντι κι ένα σωρό τρίχες έβγαιναν από τα ρουθούνια του.

Αργά ο Μαξ Φάντενμπουργκ, ο Εβραίος, σηκώθηκε ξανά στα πόδια του και βρήκε και πάλι την ισορροπία του. Η φωνή του ταλαντευόταν. Μια πρόσκληση. «Έλα, Φίρερ», είπε, κι αυτή τη φορά, όταν ο Αδόλφος Χίτλερ όρμησε πάνω στον Εβραίο, ο Μαξ έκανε στο πλάι και τον στρίμωξε στη γωνία. Του έριξε επτά γροθιές, στοχεύοντας κάθε φορά σ' ένα μόνο σημείο.

Στο μουστάκι του.

Στην έβδομη γροθιά, έχασε το στόχο του. Ήταν το πιγούνι του Φίρερ τώρα που υπέστη το χτύπημα. Αμέσως ο Χίτλερ έπεσε στα σχοινιά, διπλώθηκε στα δυο και προσγειώθηκε στα γόνατά του. Αυτή τη φορά δεν ακολούθησε μέτρημα. Ο διαιτητής ζάρωσε στη γωνία. Το ακροατήριο βουβάθηκε και πνίγηκε στην μπίρα του. Στα γόνατα ακόμα, ο Φίρερ έλεγξε να δει αν είχε ματώσει κάπου και ίσιωσε τα μαλλιά του, από τα δεξιά προς τ' αριστερά. Όταν ξανασηκώθηκε, προς απόλαυση των χιλιάδων θεατών του, προχώρησε αργά μπροστά κι έκανε κάτι αρκετά παράξενο. Γύρισε την πλάτη του στον Εβραίο κι έβγαλε τα γάντια του μποξ.

Το πλήθος είχε μείνει άναυδο.

«Κατέθεσε τα όπλα», ψιθύρισε κάποιος, αλλά μέσα σε λίγα λεπτά ο Αδόλφος Χίτλερ στεκόταν και πάλι όρθιος στα σχοινιά του ρινγκ και απευθυνόταν στην αρένα.

«Συμπολίτες μου Γερμανοί», φώναξε, «μπορείτε να δείτε κάτι εδώ απόψε, έτσι δεν είναι;» Με γυμνό στήθος και νικηφόρο βλέμμα στα μάτια, έδειξε τον Μαξ. «Μπορείτε να δείτε πως αυτό που αντιμετωπίζουμε είναι κάτι πολύ πιο παράξενο και δυνατό απ' όσο θα μπορούσαμε ποτέ να φανταστούμε. Μπορείτε να το δείτε αυτό;»

Απάντησαν. «Ναι, Φίρερ».

«Μπορείτε να δείτε πως αυτός ο εχθρός έχει βρει τον τρόπο –τον αχαρακτήριστο τρόπο– να διαπεράσει την πανοπλία μας, και πως είναι ξεκάθαρο ότι δεν μπορώ να στέκομαι εδώ μόνος μου και να τον πολεμάω;» Οι λέξεις ήταν ορατές. Έπεφταν από το στόμα του σαν πετράδια. «Κοιτάξτε τον! Κοιτάξτε τον καλά».

Κοίταξαν. Τον καταματωμένο Μαξ Φάντενμπουργκ. «Ενώ εμείς μιλάμε, αυτός συνωμοτεί για να βρει τον τρόπο να μπει στη γειτονιά σας. Μετακομίζει στο διπλανό σας σπίτι. Εισβάλλει εκεί με την οικογένειά του και είναι έτοιμος να σας καταλάβει. Αυτός...» Ο Χίτλερ του έριξε μια ματιά για ένα λεπτό, μια ματιά γεμάτη αποστροφή. «Σύντομα θα βρίσκεστε υπό την εξουσία του, μέχρι που εκείνος δε θα είναι αυτός που θα στέκεται μπροστά στον πάγκο του μανάβικου σας αλλά αυτός που θα κάθεται πιο πίσω, καπνίζοντας την πίπα του. Πριν το καταλάβετε, θα δουλεύετε γι' αυτόν, θα δουλεύετε γι' αυτόν με τον χαμηλότερο μισθό, ενώ εκείνος θα δυσκολεύεται να περπατήσει από το βάρος των χρημάτων στις τσέπες του. Εσείς θα παραμένετε άβουλοι εκεί και θα τον αφήνετε να σας το κάνει αυτό; Θα κάνετε στην άκρη, όπως έκαναν οι ηγέτες σας στο παρελθόν, όταν έδιναν τη γη σας σε οποιονδήποτε άλλον, όταν πουλούσαν τη χώρα σας για την τιμή λίγων υπογραφών; Θα στέκεστε εκεί έξω αδύναμοι; Ή», και τώρα προχώρησε ένα σκαλοπάτι ψηλότερα, «θα ανεβείτε πάνω σ' αυτό το ριγκ μαζί μου;»

Ο Μαξ έτρεμε. Ο τρόμος έκανε άνω-κάτω το στομάχι του.

Ο Αδόλφος τον αποτέλειωσε. «Θα ανεβείτε εδώ πάνω ώστε να μπορέσουμε να νικήσουμε αυτόν τον εχθρό μαζί;»

Στο υπόγειο στο νούμερο 33 της οδού Χίμελ, ο Μαξ Φάντενμπουργκ μπορούσε να νιώσει τις γροθιές ενός ολόκληρου έθνους. Ο ένας μετά τον άλλο σκαρφάλωναν στο ριγκ και τον χτυπούσαν μέχρι τελικής πτώσης. Τον έκαναν να ματώνει. Τον έκαναν να υποφέρει. Εκατομμύρια από αυτούς – ως την τελευταία φορά, που εκείνος κατάφερε να ξανασηκωθεί στα πόδια του...

Είδε τον επόμενο που σκαρφάλωνε στα σχοινιά. Ήταν ένα κορίτσι, που διέσχισε αργά το μουσαμά, κι εκείνος πρόσεξε το δάκρυ που κυλούσε στο αριστερό της μάγουλο. Στο δεξί της χέρι κρατούσε μια εφημερίδα.

«Το σταυρόλεξο», του είπε απαλά, «είναι άλντο», και του το έδωσε.

Σκοτάδι.

Τίποτε άλλο από σκοτάδι τώρα.

Απλά υπόγειο. Απλά Εβραίος.

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΟΝΕΙΡΟ: Λίγες νύχτες αργότερα

Ήταν απόγευμα. Η Λίζελ κατέβηκε τα σκαλοπάτια του υπογείου. Ο Μαξ βρισκόταν στο μέσον σχεδόν των κάμψεών του.

Τον κοίταξε για λίγο, χωρίς εκείνος να έχει αντιληφθεί την παρουσία της, κι όταν πήγε και κάθισε μαζί του, εκείνος σηκώθηκε όρθιος κι έγειρε πίσω στον τοίχο. «Σου είπα», τη ρώτησε, «πως είδα ένα καινούργιο όνειρο τελευταία;»

Η Λίζελ μετακινήθηκε λιγάκι, για να δει το πρόσωπό του.

«Αλλά τούτο το ονειρεύομαι όταν είμαι ξύπνιος». Έδειξε τη σβηστή τώρα λάμπα της κηροζίνης. «Μερικές φορές σβήνω το φως. Ύστερα στέκομαι εδώ και περιμένω».

«Τι πράγμα;»

Ο Μαξ τη διόρθωσε. «Όχι τι πράγμα. Αλλά ποιον».

Για λίγα λεπτά, η Λίζελ δεν είπε τίποτα. Ήταν μια από αυτές τις συνομιλίες που απαιτούν το πέρασμα κάποιου χρόνου ανάμεσα στη στιχομυθία. «Ποιον περιμένεις;»

Ο Μαξ δεν έκανε καμιά κίνηση. «Τον Φίρερ». Ήταν ανέκφραστος όταν το είπε. «Γι' αυτόν εκπαιδεύομαι».

«Με τις κάμψεις;»

«Σωστά». Προχώρησε ως την τσιμεντένια σκάλα. «Κάθε βράδυ περιμένω στο σκοτάδι κι ο Φίρερ κατεβαίνει τα σκαλοπάτια. Έρχεται προς το μέρος μου, κι αυτός κι εγώ παλεύουμε με τις ώρες».

Η Λίζελ είχε σηκωθεί όρθια τώρα. «Ποιος νικάει;»

Στην αρχή ετοιμαζόταν να της απαντήσει πως δε νικούσε κανείς, αλλά στη συνέχεια πρόσεξε τα κοντιά της μπογιάς, τα πανιά και τη στοίβα από τις εφημερίδες που όλο και μεγάλωνε στις παρυφές της όρασής του. Κοίταξε τις λέξεις, το μακρύ σύννεφο, τις φηγούρες στον τοίχο. «Εγώ νικάω», είπε.

Ήταν σαν να της είχε ανοίξει την παλάμη, να της είχε δώσει τις λέξεις και να της την είχε κλείσει ξανά.

Κάτω από τη γη, στο Μόλχινγκ της Γερμανίας, δυο άνθρωποι στέκονταν και μιλούσαν σ' ένα υπόγειο. Ακουγεται σαν την αρχή ενός ανέκδοτου: «Είναι ένας Εβραίος και μια Γερμανίδα και στέκονται σ' ένα υπόγειο, σωστά;...»

Αυτό, ωστόσο, δεν ήταν ανέκδοτο.

ΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ: Αρχές Ιουνίου

Στα σχέδια του Μαξ περιλαμβανόταν και ό,τι είχε απομείνει από τις σελίδες του *Mein Kampf*. Κάθε σελίδα του βιβλίου ήταν κομμένη προσεκτικά, ακουμπισμένη στο πάτωμα, έτοιμη να δεχτεί μια στρώση μπογιάς. Ύστερα την κρεμούσαν για να στεγνώσει και την έβαζαν ανάμεσα στο εξώφυλλο και στ' οπισθόφυλλο. Όταν η Λίζελ κατέβηκε εκεί κάτω μια μέρα μετά το σχολείο, βρήκε τον Μαξ, τη Ρόζα και τον μπαμπά της να βάφουν όλοι μαζί διάφορες σελίδες. Αρκετές από αυτές κρέμονταν ήδη από ένα τενωμένο σχοινί στερεωμένες με μανταλάκια, ακριβώς όπως είχαν κάνει και για τον *Άνθρωπο που στεκόταν από πάνω μου*.

Και οι τρεις τους σήκωσαν το κεφάλι και μίλησαν ταυτόχρονα.
«Γεια, Λίζελ».

«Πάρε κι εσύ μια βούρτσα, Λίζελ».

«Ωρα ήταν, Saumensch. Πού είχες εξαφανιστεί;»

Καθώς άρχισε κι αυτή να βάφει, σκέφτηκε τον Μαξ Φάντενμπουργκ να παλεύει με τον Φίρερ, ακριβώς όπως εκείνος της είχε περιγράψει.

ΦΑΝΤΑΣΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΓΕΙΟΥ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1941

Γροθιές πέφτουν, το πλήθος σκαρφαλώνει από τους τοίχους. Ο Μαξ και ο Φίρερ παλεύουν για τη ζωή τους, ο καθένας αναπηδάει από τη σκάλα. Υπάρχει αίμα στο μουστάκι του Φίρερ, όπως και στη χωρίστρα του, στη δεξιά μεριά του κεφαλιού του. «Έλα, Φίρερ», λέει ο Εβραίος. Του γνέφει να προχωρήσει μπροστά. «Έλα, Φίρερ».

Όταν οι φαντασιώσεις διαλύθηκαν κι εκείνη τελείωσε την πρώτη της σελίδα, ο μπαμπάς της έκλεισε το μάτι. Η μαμά τη μάλωσε αυστηρά πως σπαταλούσε υπέρ το δέον μπογιά. Ο Μαξ εξέταζε κάθε σελίδα ξεχωριστά, ίσως σχεδιάζοντας τι θα τις έκανε. Πολλούς μήνες αργότερα, θα ζωγράφιζε και το εξώφυλλο εκείνου του βιβλίου και θα του έβαζε καινούργιο τίτλο, δάνειο

από μια από τις ιστορίες που θα έγραφε και θα εικονογραφούσε σ' αυτό.

Εκείνο το απόγευμα, στη μυστική γη κάτω από το νούμερο 33 της οδού Χίμελ, οι Χούμπερμαν, η Λίζελ Μέμινγκερ και ο Μαξ Φάντενμπουργκ ετοίμαζαν τις σελίδες *Αυτής που έριχνε τις λέξεις*.

Ήταν όμορφη η αίσθηση του να είναι κανείς ζωγράφος.

Η ΤΕΛΙΚΗ ΜΑΧΗ: 24 Ιουνίου

Και ύστερα η ριξιά έφερε την έβδομη πλευρά του ζαριού. Δυο μέρες αφότου η Γερμανία εισέβαλε στη Ρωσία. Τρεις μέρες πριν η Βρετανία και οι Σοβιετικοί μπουν στον πόλεμο.

Εφτά.

Ρίχνεις το ζάρι και, καθώς το βλέπεις να κυλάει, συνειδητοποιείς απόλυτα πως δεν είναι ένα κανονικό ζάρι. Ισχυρίζεσαι πως είναι προϊόν κακοτυχίας, αλλά το ήξερες από την αρχή πως θα ερχόταν. Εσύ το έφερες μέσα στο δωμάτιο. Το τραπέζι μπορούσε να το μυρίσει στην ανάσα σου. Ο Εβραίος προεξείχε από την τσέπη σου από την αρχή. Έχει λερώσει το πέτο σου, και τη στιγμή που ρίχνεις το ζάρι ξέρεις πως θα έρθει το εφτά – το μοναδικό πράγμα που βρίσκει τρόπο να σε πληγώσει. Σταματάει. Σε κοιτάζει κατάματα, υπερφυσικό κι απαίσιο, κι εσύ απομακρύνεσαι μ' αυτό, ενώ τα συναισθήματα, πιο έντονα, βαραίνουν τώρα το στήθος σου.

Απλά κακοτυχία.

Αυτό λες.

Χωρίς συνέπειες.

Αυτό προσπαθείς να κάνεις τον εαυτό σου να πιστέψει – γιατί βαθιά μέσα σου ξέρεις πως αυτή η μικρή αλλαγή τύχης είναι ένα σημάδι γι' αυτά που πρόκειται να έρθουν. Κρούβεις έναν Εβραίο. Πληρώνεις γι' αυτό. Με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο, πρέπει να πληρώσεις.

Από στερνή γνώση –ή αποκτηθείσα πείρα–, η Λίτζελ μονολόγησε πως δεν ήταν και σπουδαία υπόθεση. Ίσως επειδή πολύ περισσότερα είχαν συμβεί την περίοδο που έγραφε την ιστορία της στο υπόγειο. Στη μεγάλη τάξη των πραγμάτων, συλλογίστηκε πως το γεγονός ότι η Ρόζα είχε απολυθεί από το δήμαρχο και τη γυναίκα του δεν ήταν διόλου κακοτυχία. Δεν είχε διόλου να κάνει με το κρύψιμο Εβραίων. Είχε όμως εξολοκλήρου να κάνει με τη γενικότερη κατάσταση του πολέμου. Εκείνη την περίοδο, ωστόσο, δημιουργούσε σαφέστατα ένα αίσθημα πως αποτελούσε συνέπεια μιας τιμωρίας.

Η αρχή έγινε στην πραγματικότητα μια εβδομάδα ή περίπου τόσο πριν από τις 24 Ιουνίου. Η Λίτζελ σκάλιζε τους σκουπιδοτενεκέδες προκειμένου να βρει μια εφημερίδα για τον Μαξ Φάντενμπουργκ, όπως έκανε πάντα. Άπλωσε το χέρι της σ' ένα σκουπιδοτενεκέ στην οδό Μονάχου κι έχωσε την εφημερίδα κάτω από τη μασχάλη της. Μόλις την έδωσε στον Μαξ κι εκείνος άρχισε να τη διαβάζει, κοίταξε προς το μέρος της και της έδειξε μια φωτογραφία στην πρώτη σελίδα. «Δεν είναι αυτοί που τους πας τα σιδερωμένα ρούχα;»

Η Λίτζελ τον πλησίασε. Μόλις είχε αρχίσει να γράφει τη λέξη *διαφωνία* έξι φορές στον τοίχο, δίπλα στη ζωγραφιά του Μαξ με το σχοινένιο σύννεφο και την τρύπα στον ήλιο. Ο Μαξ της έδωσε την εφημερίδα κι εκείνη το επιβεβαίωσε. «Αυτός είναι».

Όταν προσπάθησε να διαβάσει το άρθρο, είδε πως αναφερόταν στον Χάιντς Χέρμαν, το δήμαρχο, που δήλωνε πως, παρά το ότι ο πόλεμος προχωρούσε ανέλπιστα καλά, οι κάτοικοι του Μόλχινγκ, όπως όλοι οι υπεύθυνοι Γερμανοί, θα έπρεπε να πάρουν αρκετά μέτρα και να προετοιμαστούν για την περίπτωση που τα πράγματα θα δυσκόλευαν. «Ποτέ δεν ξέρεις», δήλωνε, «τι μπορεί να σκέφτονται οι εχθροί μας ή με ποιον τρόπο θα προσπαθήσουν να μας εξουθενώσουν».

Μια εβδομάδα αργότερα, τα λόγια του δημάρχου απέδωσαν πικρούς καρπούς. Η Λίτζελ, όπως έκανε πάντα, παρουσιάστηκε στην Γκράντε Στράσσε και διάβασε μερικές σελίδες από το βι-

βλίο *Ο άνθρωπος που σφύριζε* στο πάτωμα της βιβλιοθήκης του δημάρχου. Η γυναίκα του δημάρχου δεν έδειξε κανένα σημάδι πως κάτι θα άλλαζε –ή, για να το θέσουμε πιο ευγενικά, κανένα επιπλέον σημάδι– ως την ώρα που ήταν να φύγει η Λίζελ.

Αυτή τη φορά, όταν πρόσφερε στη Λίζελ το βιβλίο *Ο άνθρωπος που σφύριζε*, επέμεινε να το πάρει το κορίτσι. «Σε παρακαλώ». Σχεδόν την ικέτευσε. Το βιβλίο τής το έδωσε μια σφιγμένη χούφτα. «Πάρ' το. Σε παρακαλώ, πάρ' το».

Η Λίζελ, επηρεασμένη από την παραξενιά αυτής της γυναίκας, δεν άντεχε να την απογοητεύσει ξανά. Το βιβλίο με το γκρι εξώφυλλο και τις κιτρινωμένες σελίδες βρήκε το δρόμο του προς το χέρι της κι εκείνη άρχισε να διασχίζει το διάδρομο. Καθώς ετοιμαζόταν να της ζητήσει τα ρούχα που ήταν για πλύσιμο, η γυναίκα του δημάρχου τής έριξε ένα τελευταίο θλιμμένο βλέμμα όπως στεκόταν εκεί τυλιγμένη στο μπουρνούζι της. Πήγε ως τη σιφονιέρα κι έβγαλε ένα φάκελο. Η φωνή της, άχρωμη από τις ατέλειωτες ώρες σιωπής, ήταν σαν να έβηχε ξερονώντας τις λέξεις. «Λυπάμαι. Αυτό είναι για τη μαμά σου».

Η Λίζελ σταμάτησε ν' ανασαίνει.

Συνειδητοποίησε ξαφνικά πόσο άδεια ένιωθε τα πόδια της στα παπούτσια της. Κάτι της έκλεινε το λαιμό. Έτρεμε. Όταν τελικά άπλωσε το χέρι της και πήρε το γράμμα, πρόσεξε τον ήχο του ρολογιού στη βιβλιοθήκη. Θλιμμένα, συνειδητοποίησε πως τα ρολόγια δεν κάνουν στην ουσία κανέναν ήχο ο οποίος έστω κι ελάχιστα να μοιάζει με *τικ τακ*. Αυτός εδώ έμοιαζε περισσότερο με τον ήχο ενός ανάποδου σφυριού που λιάνιζε μεθοδικά τη γη. Ήταν ο ήχος ενός τάφου που σκάβεται. *Μόνο που ο δικός μου είναι ήδη έτοιμος*, σκέφτηκε – επειδή η Λίζελ Μέμινγκερ, εκείνη τη στιγμή, ήθελε πραγματικά να πεθάνει. Όταν οι άλλοι είχαν σταματήσει τις παραγγελίες τους, το γεγονός δεν την είχε πληγώσει τόσο. Υπήρχε πάντα ο δήμαρχος, η βιβλιοθήκη του κι ο σύνδεσμός της με τη γυναίκα του. Επίσης, αυτή ήταν η τελευταία, η τελευταία ελπίδα, που είχε χαθεί τώρα. Αυτή τη φορά τής φάνηκε ως η μεγαλύτερη προδοσία.

Πώς θ' αντίκριζε τη μαμά της;

Τη Ρόζα αυτά τα λίγα χρήματα τη βοηθούσαν ακόμα σε διά-

φορες μικροαγορές. Μια επιπλέον χούφτα αλεύρι. Ένα κομμάτι λίπος.

Η Ίλσα Χέρμαν πέθαινε τώρα από την επιθυμία να την ξεφορτωθεί. Η Λίζελ μπορούσε να το δει στον τρόπο με τον οποίο έσφιγγε τώρα λίγο περισσότερο το μπουρνούζι της. Η αδεξιότητα της θλίψης ακόμα την κρατούσε κοντά της, αλλά ήταν ξεκάθαρο πως ήθελε να τελειώσει αυτό το συντομότερο. «Πες στη μαμά σου», είπε ξανά. Η φωνή της αποκτούσε κάποιο ρυθμό τώρα, καθώς η μια πρόταση γινόταν δύο. «Πως λυπούμαστε». Άρχισε να οδηγεί το κορίτσι προς την πόρτα.

Η Λίζελ το ένιωσε τώρα να βαραίνει στους ώμους της. Τον πόνο, τον αντίκτυπο της τελικής απόρριψης.

Αυτό είναι; αναρωτήθηκε. Απλά με διώχνεις με τις κλοτσιές;

Αργά, σήκωσε από κάτω την άδεια τσάντα της κι άνοιξε δρόμο προς την πόρτα. Μόλις βρέθηκε έξω, γύρισε και κοίταξε κατάνατα τη γυναίκα του δημάρχου για δεύτερη φορά εκείνη την ημέρα. Την κοίταξε με μια σχεδόν άγρια μορφή περηφάνιας. «Danke schön», είπε, και η Ίλσα Χέρμαν χαμογέλασε μ' έναν απελπισμένο, ηττημένο τρόπο.

«Αν θέλεις ποτέ να έρθεις απλά για να διαβάσεις», είπε ψέματα η γυναίκα –ή τουλάχιστον το κορίτσι, μέσα στην τρομάρα του και υπό το κράτος της θλίψης στην οποία βρισκόταν, το πήρε για ψέμα–, «είσαι ευπρόσδεκτη».

Εκείνη τη στιγμή η Λίζελ θαύμασε το πλάτος της πόρτας. Υπήρχε τόσο πολύς χώρος. Γιατί οι άνθρωποι θέλουν τόσο πολύ χώρο για να περάσουν από μια πόρτα; Αν ήταν ο Ρούντι εκεί, θα της είχε πει πως ήταν ηλίθια – και πως οι μεγάλες πόρτες ήταν για να μπάζουν μέσα στο σπίτι όλα τους τα πράγματα.

«Γεια», είπε το κορίτσι, κι αργά, σκυθρωπά, η πόρτα έκλεισε.

Η Λίζελ δεν έφυγε.

Για ένα μεγάλο διάστημα, έμεινε καθισμένη στα σκαλοπάτια και κοίταζε το Μόλχινγκ. Δεν έκανε ούτε ζέστη ούτε κρύο και η

πόλη είχε μια διαύγεια μα και συνάμα μιαν ακινησία. Σαν να είχαν βάλει το Μόλινγκ σε μια γυάλα.

Άνοιξε το γράμμα. Μέσα σ' αυτό, ο δήμαρχος Χάιντς Χέρμαν διπλωματικά περιέγραφε ακριβώς τους λόγους που τον είχαν οδηγήσει να σταματήσει να έχει ανάγκη τις υπηρεσίες της Ρόζας Χούμπερμαν. Στο μεγαλύτερο μέρος του γράμματος εξηγούσε πως θα ήταν υποκριτής αν διατηρούσε τις δικές του μικροπολυτέλειες ενώ παράλληλα θα ζητούσε από τους άλλους να προετοιμάζονται για τους ακόμα πιο δύσκολους καιρούς.

Όταν στο τέλος σηκώθηκε όρθια και κίνησε για το σπίτι της, η στιγμή της αντίδρασής της εμφανίστηκε ξανά μπροστά της όταν είδε την ταμπέλα *ΣΤΑΪΝΕΡ-ΡΑΦΤΗΣ* στην οδό Μονάχου. Η θλίψη της την εγκατέλειψε και την κυρίευσε θυμός. «Το κάθαρο ο δήμαρχος», ψιθύρισε. «Εκείνη η αξιολύπητη γυναίκα». Το γεγονός πως έρχονταν δύσκολοι καιροί ήταν σίγουρα ο καλύτερος λόγος για να μη χάσει η Ρόζα τη δουλειά της, αλλά όχι, την είχαν απολύσει. Όπως και να 'χε, κατέληξε, πώς θα μπορούσαν να κάνουν μόνοι τους το αναθεματισμένο πλούσιμο και σιδερώμα, όπως όλοι οι φυσιολογικοί άνθρωποι; Όπως όλοι οι φτωχοί άνθρωποι;

Στο χέρι της έσφιγγε το βιβλίο *Ο άνθρωπος που σφύριζε*.

«Ωστε μου δίνεις το βιβλίο», είπε το κορίτσι, «από οίκτο – για να νιώσεις εσύ καλύτερα...» Το γεγονός πως της είχε προσφέρει το βιβλίο και παλιότερα ελάχιστα την επηρέαζε.

Γύρισε όπως το είχε κάνει μια φορά πριν κι έκανε ξανά όλο το δρόμο πίσω ως το νούμερο 8 της Γκράντε Στράσε. Ο πειρασμός να τρέξει ήταν τεράστιος, αλλά αποφάσισε να μην το κάνει ώστε να έχει αρκετό απόθεμα για τις λέξεις που θα ακολουθούσαν.

Όταν έφτασε, απογοητεύτηκε που ο δήμαρχος δεν ήταν εκεί. Κανένα αυτοκίνητο δεν ήταν παρκαρισμένο όμορφα δίπλα στο πεζοδρόμιο, κι αυτό ίσως να ήταν καλό σημάδι. Αν ήταν εκεί, δεν ξέρουμε τι θα μπορούσε να του κάνει τούτη τη στιγμή στην αναμέτρηση πλούσιων και φτωχών.

Κάνοντας δυο βήματα κάθε φορά, έφτασε ως την πόρτα και τη χτύπησε τόσο δυνατά που τα χέρια της πόνεσαν. Κι όμως, ένοιωσε να απολαμβάνει αυτή τη μικρή αίσθηση πόνου.

Τελικά, η γυναίκα του δημάρχου αναστατώθηκε όταν την

ξαναιίδε. Τα φουντωτά μαλλιά της ήταν ελαφρά υγρά και οι ρυτίδες της μεγάλωσαν όταν πρόσεξε την ολοφάνερη οργή στο συνήθως κατάγλομο πρόσωπο της Λίτζελ. Άνοιξε το στόμα της, αλλά δε βγήκε κανένας ήχος, πράγμα βολικό, γιατί στην πραγματικότητα η Λίτζελ ήταν εκείνη που είχε τον έλεγχο της κουβέντας.

«Νομίζεις», είπε, «πως μπορείς να με εξαγοράσεις μ' αυτό το βιβλίο;» Η φωνή της, παρόλο που έτρεμε, ήταν σαν ν' άρπαζε από το λαιμό τη γυναίκα. Ο θυμός της ήταν τόσο έντονος που έμοιαζε αδιαπέραστος, αλλά εκείνη κατάφερε να συρθεί μέσα από αυτόν. Συγχύστηκε τόσο, που χρειάστηκε να σκουπίσει τα δάκρυα από τα μάτια της. «Μου δίνεις αυτό το γουρουνο-βιβλίο και νομίζεις ότι θα τα τακτοποιήσει όλα όταν θα πάω και θα πω στη μαμά μου πως μόλις χάσαμε και την τελευταία μας δουλειά; Ενώ εσύ θα κάθεσαι εδώ στο αρχοντικό σου;»

Τα χέρια της γυναίκας του δημάρχου.

Αγκάλιασαν το κορμί της.

Το πρόσωπό της σαν να χαλάρωσε ξαφνικά.

Η Λίτζελ, ωστόσο, δε λύγισε. Εκτόξευσε τις λέξεις της κοιτάζοντας κατάματα τη γυναίκα.

«Εσύ κι ο άντρας σου. Κάθεστε εδώ πάνω». Τώρα έγινε εμπάθης. Πιο εμπάθης και κακιά απ' όσο θα μπορούσε να φανταστεί πως ήταν ικανή.

Οι πληγές των λέξεων.

Ναι, η ωμότητα των λέξεων.

Τις επιστράτευσε από κάποιο μέρος το οποίο μόλις τώρα αναγνώριζε πως υπήρχε μέσα της και τις εκστόμισε στην Έλσα Χέρμαν. «Ήρθε η ώρα», την πληροφόρησε, «να πλύνεις μόνη σου τα βρόμικα ρούχα σου. Ήρθε η ώρα ν' αντιμετωπίσεις το γεγονός πως ο γιος σου έχει πεθάνει. Σκοτώθηκε! Τον στραγγάλισαν και τον ξέσχισαν πριν από είκοσι χρόνια και βάλε! Ή μήπως ξύλιασε από το κρύο; Ό,τι και αν συνέβη, είναι νεκρός! Είναι νεκρός και είναι θλιβερό για σένα να κάθεσαι και να τρέμεις από το κρύο στο ίδιο σου το σπίτι και να υποφέρεις γι' αυτό που του συνέβη. Νομίζεις πως μόνο εσύ έχεις προβλήματα;»

Την ίδια στιγμή.

Ο αδερφός της βρέθηκε δίπλα της.

Της ψιθύρισε να σταματήσει, αλλά ήταν κι εκείνος νεκρός και δεν άξιζε να μπει στον κόπο να τον ακούσει.

Πέθανε σ' ένα τρένο.

Τον έθαψαν στο χιόνι.

Η Λίζελ τον κοίταξε αλλά δεν μπορούσε να σταματήσει. Τουλάχιστον όχι ακόμα.

«Αυτό το βιβλίο», συνέχισε. Έσπρωξε το αγόρι στη σάλα κι εκείνο έπεσε. «Δεν το θέλω». Οι λέξεις ακούγονταν πιο ήρεμες τώρα, αλλά ακόμα κουβαλούσαν οργή μέσα τους. Πέταξε τον Άνθρωπο που σφύριζε στα πόδια της γυναίκας με τις παντόφλες, ακούγοντας το θόρυβο που έκανε καθώς έπεφτε στο τιμέντο. «Δεν το θέλω το ελεεινό σου το βιβλίο...»

Τώρα τα κατάφερε. Σταμάτησε να μιλάει.

Ο λαιμός της είχε μείνει στέρφος. Δεν υπήρχαν καθόλου λέξεις πια.

Ο αδερφός της, κρατώντας το γόνατό του, εξαφανίστηκε.

Έπειτα από μια ανεπιτυχή παύση, η γυναίκα του δημάρχου έκανε μερικά βήματα μπροστά και πήρε το βιβλίο. Έδειχνε ρημαγμένη, τσακισμένη και δεν υπήρχε κανένα χαμόγελο στα χείλη της αυτή τη φορά. Η Λίζελ μπορούσε να το δει στο πρόσωπό της. Αίμα έτρεχε από τη μύτη της και πασάλειβε τα χείλη της. Τα μάτια της είχαν γεμίσει μαύρους κύκλους. Είχαν ανοίξει πληγές και τραύματα κι έβγαιναν στην επιφάνεια του δέρματός της. Κι όλα αυτά από τις λέξεις. Από τις λέξεις που είχε εκστομίσει η Λίζελ.

Με το βιβλίο στο χέρι, και ισιώνοντας το κορμί της σε μια καμπουριαστή στάση, η Ίλσα Χέρμαν μπήκε ξανά στη διαδικασία να ζητήσει συγγνώμη, αλλά δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την πρόταση.

Χαστούκισέ με, σκέφτηκε η Λίζελ. Έλα, χαστούκισέ με.

Η Ίλσα Χέρμαν δεν τη χαστούκισε. Απλά υποχώρησε προς τα πίσω, στην άσχημη ατμόσφαιρα του όμορφου σπιτιού της, και

η Λίζελ, για μιαν ακόμα φορά, έμεινε μόνη, γραπωμένη από τα σκαλοπάτια. Φοβόταν να γυρίσει επειδή ήξερε πως αν το έκανε θα έβλεπε τον γυάλινο θόλο του Μόλχινγκ να γίνεται χίλια κομμάτια κι εκείνη θα ένιωθε ευτυχής γι' αυτό.

Καθώς ήταν οι τελευταίες οδηγίες της δουλειάς της, διάβασε το γράμμα για μιαν ακόμα φορά, κι όταν βρέθηκε κοντά στην εξώπορτα, το τσαλάκωσε όσο πιο σφιχτά μπορούσε σε μια μπάλα και την πέταξε στην πόρτα, σαν να ήταν πέτρα. Δεν έχω ιδέα τι περιέμενε η κλέφτρα των βιβλίων, αλλά η χαρτινή μπάλα χτύπησε το τεράστιο ξύλινο φύλλο κι έπεσε στα σκαλοπάτια. Ύστερα ήρθε και προσγειώθηκε στα πόδια της.

«Αναμενόμενο», δήλωσε και το κλότσησε στο γρασίδι. «Άχρηστο».

Στο δρόμο για το σπίτι, οριστικά αυτή τη φορά, προσπάθησε να φανταστεί τη μοίρα που περιέμενε εκείνο το χαρτί την επόμενη φορά που θα έβρεχε, όταν το επισκευασμένο γυάλινο σπίτι του Μόλχινγκ θα αναποδογύριζε. Μπορούσε ήδη να δει τις λέξεις να διαλύονται, το ένα γράμμα μετά το άλλο, ώσπου να μη μείνει τίποτα. Μόνο χαρτί. Μόνο γη.

Στο σπίτι, όπως τα έφερε η τύχη, όταν η Λίζελ μπήκε από την πόρτα, η Ρόζα ήταν στην κουζίνα. «Και;» ρώτησε. «Πού είναι τα ρούχα για την μπουγάδα;»

«Δεν υπάρχουν ρούχα σήμερα», της απάντησε η Λίζελ.

Η Ρόζα ήρθε και κάθισε στο τραπέζι της κουζίνας. Ήξερε. Ξαφνικά, φάνηκε πολύ μεγαλύτερη. Η Λίζελ προσπάθησε να φανταστεί πώς θα έδειχνε αν έλυne τον κότσο και άφηne τα μαλλιά της να πέσουν στους ώμους της. Ίσως να έμοιαζε με μια γκρίζα κουβέρτα εύθραυστων μαλλιών.

«Μικρή Saumensch, τι έκανες εκεί;» Η πρόταση ήταν μωδιασμένη. Δεν κατάφερε να χύσει το συνηθισμένο της δηλητήριο.

«Ήταν από δικό μου λάθος», απάντησε η Λίζελ. «Απόλυτα.

Πρόσβαλα τη γυναίκα του δημάρχου και της είπα να σταματήσει να κλαίει για τον πεθαμένο γιο της. Της είπα πως ήταν αξιολύπητη. Τότε ήταν που σε απέλυσαν. Ορίστε». Πήγε ως τις ξύλινες κουτάλες, άρπαξε μερικές στη χούφτα της και τις έβαλε μπροστά στη Ρόζα. «Χρησιμοποίησέ τις όσο καλύτερα μπορείς».

Η Ρόζα άγγιξε μια από τις κουτάλες και τη σήκωσε, αλλά δεν τη χρησιμοποίησε. «Δε σε πιστεύω».

Η Λίζελ σπάρραζε ανάμεσα στην κατάθλιψη και την πλήρη αμηχανία. Μια φορά ήθελε απελπισμένα ένα Watschen και δεν μπορούσε να το πάρει! «Είναι από δικό μου λάθος».

«Δεν είναι από δικό σου λάθος», είπε η μαμά κι έφτασε στο σημείο να σηκωθεί και να χαϊδέψει τα λαδωμένα, άλουστα μαλλιά της Λίζελ. «Ξέρω πως δε θα έλεγες αυτές τις λέξεις».

«Τις είπα!»

«Εντάξει, τις είπες».

Καθώς η Λίζελ έφηνε από το δωμάτιο, μπορούσε ν' ακούσει τις ξύλινες κουτάλες να κουδουνίζουν καθώς η Ρόζα τις έβαζε πίσω στη θέση τους, στη μεταλλική κανάτα που τις φύλαγε. Την ώρα που έφτανε στην κρεβατοκάμαρά της, όλες, μαζί και η κανάτα, έπεφταν στο πάτωμα.

Αργότερα κατέβηκε στο υπόγειο, όπου ο Μαξ στεκόταν πάλι στο σκοτάδι, πιθανότατα παλεύοντας με τον Φίρερ.

«Μαξ;» Το φως χαμήλωσε – σαν κόκκινο νόμισμα που μετεωρίζεται στη γωνιά. «Μπορείς να με μάθεις να κάνω κάμψεις;»

Ο Μαξ της έδειξε και κάποια στιγμή τής σήκωσε το στέρνο για να τη βοηθήσει, αλλά, παρά το κοκαλιάρικο παρουσιαστικό της, η Λίζελ ήταν αρκετά δυνατή και μπορούσε να κρατήσει το βάρος του κορμιού της όμορφα. Δε μέτρησε πόσο πολλές κάμψεις μπορούσε να κάνει, αλλά εκείνο το βράδυ, στην αναλαμπή του υπογείου, η κλέφτρα των βιβλίων μάζεψε αρκετές ώστε το κορμί της να την πονάει γι' αρκετές μέρες. Ακόμα κι όταν ο Μαξ τη συμβούλεψε λέγοντάς της πως είχε ήδη κάνει πολλές, εκείνη συνέχισε.

Στο κρεβάτι, διάβασε με τον μπαμπά, ο οποίος μπορούσε να πει με σιγουριά πως κάτι δεν πήγαινε καλά. Ήταν η πρώτη φορά σ' ένα μήνα που είχε έρθει να καθίσει μαζί της, κι αυτή ανακουφίστηκε, έστω και για λίγο. Με κάποιον τρόπο, ο Χανς Χούμπερμαν ήξερε πάντα τι να πει, πότε να μείνει και πότε να την αφήσει μόνη της. Ίσως η Λίζελ να ήταν ο μοναδικός άνθρωπος που εκείνος γνώριζε τόσο καλά.

«Είναι για την μπουγάδα;» τη ρώτησε.

Η Λίζελ κούνησε αρνητικά το κεφάλι της.

Ο μπαμπάς δεν είχε ξυριστεί εδώ και κάμποσες μέρες κι έτριβε τις άτριες φαβορίτες του κάθε τόσο. Τ' ασημιά του μάτια ήταν άτονα, ήρεμα κι ελαφρά ζεστά, όπως κάθε φορά που ερχόταν στη Λίζελ.

Όταν η ανάγνωση ξεθύμανε, ο μπαμπάς αποκοιμήθηκε. Τότε ήταν που μίλησε η Λίζελ και είπε αυτό που ήθελε να πει όλη αυτή την ώρα.

«Μπαμπά», ψιθύρισε, «νομίζω πως θα πάω στην κόλαση».

Τα πόδια της ήταν ζεστά. Τα γόνατά της ήταν κρύα.

Θυμόταν τις νύχτες που έβρεχε το κρεβάτι της και ο μπαμπάς έπλενε τα σεντόνια και τη δίδασκε τα γράμματα του αλφαβήτου. Τώρα η ανάσα του ξεφυσούσε προς το μέρος της κουβέρτας κι εκείνη φίλησε το άγριο μάγουλό του.

«Χρειάζεσαι ξύρισμα», του είπε.

«Δε θα πας στην κόλαση», της απάντησε ο μπαμπάς.

Για λίγα λεπτά κοίταξε το πρόσωπό του.

Ύστερα ξάπλωσε, έγειρε προς το μέρος του και μαζί αποκοιμήθηκαν, κατά βάση στο Μόναχο, αλλά κάπου στην έβδομη πλευρά του γερμανικού ζαριού.

ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΟΤΑΝ ΑΝ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΚΡΥΨΕΙΣ ΚΑΤΙ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΣΩΣΕΙΣ;

Όταν η νεαρή Λίζελ φτάνει στο σπίτι των θετών γονιών της, έχοντας χάσει την οικογένειά της, το μόνο που κρατάει στα χέρια της είναι το κλεμμένο εγχειρίδιο ενός νεκροθάφτη, το οποίο δεν μπορεί καν να διαβάσει, αφού δεν ξέρει γραφή και ανάγνωση. Αυτή θα είναι και η αρχή της καριέρας της ως... κλέφτρας.

Η Λίζελ θα αρχίσει να κλέβει βιβλία – βιβλία που πέτανε οι ναζί στη φωτιά για να τα κάψουν, βιβλία από τη βιβλιοθήκη του δημάρχου, βιβλία που τη συντροφεύουν στις περιπέτειές της παρέα με το φίλο της, Ρούντι, στους δρόμους της πόλης, βιβλία που θα γεμίσουν τις ώρες του άλλου φίλου της, του κυνηγημένου Μαξ.

Κι ενώ οι βόμβες των Συμμάχων πέφτουν συνεχώς και οι σειρήνες ουρλιάζουν, η Λίζελ μοιράζεται τα βιβλία της με τους γείτονές της στα καταφύγια και βρίσκει σ' αυτά παρηγοριά. Μέχρι που κάποια μέρα η σειρήνα θα αργήσει να σφυρίζει...

*Μια αξέχαστη ιστορία για τη δύναμη της ανθρωπιάς,
για τις ανατροπές της ζωής, αλλά και για
την αστείρευτη γοητεία των βιβλίων!*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 1, 106 79 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-453-394-7

9 789604 533947